

Gazi Üniversitesi
Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî
Araştırma Merkezi

HACI BEKTAŞ VELÎ

Araştırma Dergisi
Research Quarterly

Güz
Autumn 2004/31

1915 TARİHLİ BİR ŞECERE - İCÂZETNÂME TETKİKİ

Altan ÇETİN* - Alpaslan DEMİR**

ÖZET

Şecere, dikkatli ve diğer kaynaklarla karşılaştırılarak kullanıldığı takdirde önemli tarihi belgelerdir. Üzerinde çalıştığımız belge, Kâdirî tarikatine ait olup, icâzetnâme ve şecere içermektedir. Bu çalışmada belgenin kritiği de yapılmıştır.

ABSTRACT

The shceres (genealogy) are an important historical document if they use careful and comparative with other sources. The document that we study belong to Kâdirî sect and contains icâzetnâme and shcere. In this study we also criticise the document.

Anahtar Kelimeler: Şecere, İcâzetnâme, Kâdirî Tarikati, Abdulkadir Geylani

Key Words: Shcere, İcâzetnâme, Kâdirî Sect, Abdulkadir Geylani

Bu makalede, Kâdirî tarikatına¹ ait 14 Rebiü'l-Evvel 1333/1 Ocak 1915 tarihini taşıyan bir belgeyi tetkik ve tahlil etmeye çalışacağız. Makalenin genel olarak tasavvuf tarihi özelde ise Kâdirî Tarikatı tarihi çalışmalarına faydası olacağını düşünüyoruz. Belge incelenirken, belgenin genel bir tasviri yanında iç yapısına müteallik tahliller de yapılmaya gayret edilecektir. Belgede esas olarak Şahin Bey oğlu İbn Mevlûd Seyyid Mustafa'ya Kâdirî tarikatı postnişini Mustafa el-Kâdirî Kilidâr tarafından tasdikli bir icâzetnâme² ve Kâdirî tarikatı büyüklerine (Hz. Ali, 'Abd el-Kâdir Geylânî) ait ana şecere/silsileler³ ile belgenin tanzimi sâikası olan diğer tarikat mensublarına ait tali şecerele ait kayıtlar bulunmaktadır. Belgede bulunan Hz. Ali'ye, 'Abd el-Kâdir Geylânî'ye ve diğer şahıslara ait bu şecere, tarih ve sâir çalışmalarda gerek analitik gerekse kritik bakış açısına imkân sağlaması yanında diğer kaynaklarla karşılaştırma yapmayı sağlaması bakımından değerlidir. En azından gözden uzak tutulmamalıdır. Tarihi bilginin netleşmesi, o devri bize ulaştıran belge ve bilgilerin çokluğu ve çeşitliliğiyle yakından alâkalıdır. Bu bakımdan bizim ele aldığımız şecere gibi vesikalar diğer kaynaklarla karşılaştırılarak kullanılmak şartıyla önemli tarihi malzemeyi hâvidirler.

Belgenin eni 24.5 cm ve boyu 131.5 cm.dir. Metnin tamamı 68 satırdan müteşekkildir. Satırlar arası ve çerçeveler kırmızı renkli çizgilerden oluşmaktadır. Belge rulo halindedir ve özel mahfazası da bulunmaktadır. Belgenin arka üst sağ tarafında "Şecere-i Şerif Şahin Beğ Oğlu" yazılıdır. Metnin üst kısmı üçüncü satıra kadar çizgi halinde yırtılmıştır. Bu yırtık arkadan bantlanmıştır. Ayrıca belgenin alt sağ köşesinde yazısız boş olan kısım tamamen yırtıktır. 60. satırdan itibaren 6 satırlık kısım yırtıldığından dolayı bantlanmıştır. Metnin sağ kısmında yer yer rutubete maruz kalmadan ötürü zarar gören yerler bulunmaktadır. Ancak metindeki yazılar

okunabilmektedir. Belgenin aslı Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Yüksek Okulu Araştırma Gözetimlisi Mustafa Yaşar Şahin'de bulunmaktadır.

İncelenen belgenin dili Arapça olup nesih hattıyla yazılmıştır. Belgenin dibacesindeki bilgilerden bu vesikanın Kâdirî tarikatına ait bir şecere ve icazetnâme olduğu anlaşılmaktadır. Belgedeki kayıtlara göre şecere Mustafa el-Kâdirî Kildâr adlı bir şahıs tarafından tasdik edilmiştir. Giriş kısmındaki bu bilgiler ters bir üçgen içine yazılıdır. Üçgenin her kenarında birer mühür ve üçgenin tepe noktasını teşkil eden yerde diğerlerinden daha küçük ebatta bir mühür bulunmaktadır.

Metnin devamında paranteze benzer bir süsleme içerisinde sülüs hattıyla yazılmış olan bir beşmele başlık bulunmaktadır. Bu süsleme de diğer çizgilere muvazi olarak kırmızı renklidir. Bu kısmın girişi Allah'a hamdele ve peygambere, âline ve eshabına salat ve dua ile başlamaktadır. Tarikatlarda silsile verilme geleneğini, mutasavvıflar, silsilenin nikâh-ı manevî olmasıyla açıklamaktalar ve nasıl nikâh insanların neslini nırsu bir şekilde devam ettiriyorsa, manevî nikâh tabir ettikleri silsileyle de tarikat geleneğinin devam ettiği şeklinde izah etmişlerdir⁴. Belgemizde de buna muvazi olarak duanın akabinde belgeyi onayladığını söylediğimiz es-Seyyid Mustafa el-Kâdirî'nin isminden başlayan bir silsile yazılıdır. Bu silsile devamında şahsın 'Abd el-Kâdir Geylânî⁵ ile bağı kurulduktan sonra devamla tarikatın aşağıda verildiği üzere soy şeceresi Hz. Ali'ye oradan Hz. Peygamber'e kadar götürülmektedir. Burada da ananevî bir üslup vardır. Bu husus Celvetiye şeyhi Aziz Mahmud Hudayi (ö. 1623)'nin: "Tevhidden istifade için, mutlaka kesiksiz bir silsileyle sahip bir mürşid-i kâmil tarafından telkin edilmesinin zorunluluğu olduğu" şeklindeki ifadelerin de yankısını bulmuştur:⁶

es-Seyyid Mustafa el-Kâdirî ibn es-Seyyid 'Abd el-Kâdir ibn es-Seyyid 'Abdullah ibn es-Seyyid 'Abd el-Kâdir ibn es-Seyyid Sultân ibn es-Seyyid 'Abd el-Kâdir ibn es-Seyyid 'Abd el-Rezzâk ibn es-Seyyid Mâhmûd İbn es-Seyyid Ferecullah ibn es-Seyyid Muhammed ibn es-Seyyid Şems ed-Dîn Muhammed ibn es-Seyyid Şeref ed-Dîn Kâsım ibn es-Seyyid Şihâb ed-Dîn Ahmed ibn es-Seyyid Bedr ed-Dîn Hüseyin ibn es-Seyyid 'Alâ ed-Dîn Ali ibn es-Seyyid Şems ed-Dîn Muhammed ibn es-Seyyid Şeref ed-Dîn Yahya ibn es-Seyyid Şihâb ed-Dîn Ahmed ibn es-Seyyid Ebû Sâlih Nasr ibn es-Seyyid 'Abd er-Rezzâk ibn es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Kâdir el-Ceylânî ibn Ebî Sâlih Musâ ibn es-Seyyid 'Abdullah el-Ceylî ibn es-Seyyid Yahya ez-zâhid ibn es-Seyyid Muhammed ibn es-Seyyid Davud ibn es-Seyyid Musâ ibn es-Seyyid 'Abdullah ibn es-Seyyid Musa el-Cevnî ibn es-Seyyid 'Abdullah el-Muhiz ibn es-Seyyid Hasan el-Müscannâ ibn el-e'mâm el-Hasan emîr el-müminîn Ali ibn Ebi Talib.

Bu silsilenin devamında Hz. Ali'nin Hz. Adem'e kadar olan soy kütüğü verilmiştir:

Ali ibn Ebi Talib ibn 'Abdumuttalib ibn Hâşim ibn 'Abd Menâf ibn Kusayy ibn Kilâb ibn Murre ibn Kaab ibn Levi (Luey) ibn Gâlib ibn Fehr ibn Mâlik ibn en-Nazr ibn Kinâne ibn Müdrike ibn İlyas ibn Mudar ibn Nizâr ibn Maadd ibn Adnân ibn Udd ibn Uded ibn el-Hemeysa' ibn Haml ibn Nebt ibn Kayzâr ibn İsmâil ibn İbrahim ibn Tâzih ibn Kâsir ibn Şâriğ ibn Erguve ibn Fâliğ ibn Şâleh ibn Kaynân ibn Erfahşez ibn Sâm ibn Nûh ibn Yerd ibn İdris ibn Mehmâil ibn Kaynân ibn Anûş ibn Şis (Şit) ibn Adem.

Burada, beşeriyetin babası olarak yazılan Adem aleyhisselamın isminden başlayarak bir yaratılış düzeni anlatılmıştır. Bu düzende Adem (a.s.)'in topraktan, toprağın yeryüzünden, yeryüzünün köpükten, köpüğün dalgadan, dalganın sudan, suyun zerreden, zerrenin kudretten, kudretin iradeden, iradenin Allah'ın ilminden olduğu bahsedilmektedir⁷.

Bundan sonra metinde Şahin Bey oğlu İbn Mevlûd Seyyid Mustafa'nın Bağdad'a gelerek Şeyh 'Abd el-Kâdir Geylânî'yi ziyaretten sonra Kâdirî tarikatından icazet aldığı yazılıdır. Burada adı geçen "*Şahin Bey oğlu İbn Mevlûd Seyyid Mustafa*" metnin genelinden farklı bir hatla yazılmıştır. Metin içinde bulunan bu eklemeler metnin hazır halde bulunduğu ve gerektiğinde bu icazetname verilecek kişilerin isminin sonradan ilave edildiğini düşündürmektedir. Babasının amca oğlu ve aynı zamanda şeyhi olan zattan icazet verme hakkı aldığını ifade eden ve Mustafa'ya icazet veren Kâdirî tarikatı büyüğü es-Seyyid eş-Şeyh Muhammed el-Kâdirî'nin Cebrâil (a.s.)'da son bulan şeceresi verilmiştir:

es-Seyyid eş-Şeyh Muhammed el-Kâdirî 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-'Aziz 'an ahihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh 'Abdullah 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Kâdir 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Sultân 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Kâdir 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd er-Rezzâk 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Mahmûd 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Ferecullah 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Muhammed 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Şems ed-Dîn Muhammed 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Şeref ed-Dîn Kâsım 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Şihâb ed-Dîn Ahmed 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Bedr ed-Dîn Hüseyin 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Alâ ed-Dîn Ali 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Şems ed-Dîn Muhammed 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Şeref ed-Dîn Yahyâ 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Şihab ed-Dîn Ahmed 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Ebû Sâlih Nasr 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd er-Rezzâk 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Kâdir el-Ceylânî -kuddise sirrahu- 'an şeyhihi Ebî Saîd el-Mübârek el-Mahzûmî 'an şeyhihi Ebî el-Hasan el-Hekârî 'an şeyhihi Ebî el-Ferec et-Tarsûsî 'an şeyhihi 'Abd el-Vâhid et-Temîmî 'an şeyhihi Ebî Bekr eş-Şiblî 'an şeyhihi Ebi

el-Kâsım el-Cüneyd el-Bağdâdî 'an şeyhihi an şeyhihi Marûf el-Kerhî 'an Ebû el-Hasan Ali ibn Musâ er-Rızâ Ebî Musâ el-Kâzım 'an ebihi Cafer es-Sâdık 'an ebihi Muhammed el-Bâkır 'an ebihi Zeyn el-Âbidin ebihi el-Hüseyn 'an ebihi Ali ibn Ebî Tâlib Resulullah Cebril aleyhisselam.

Bu silsile Kâdirî geleneğinde ehl-i beyt imâmlarıyla Hz. Ali'ye ulaşan silsile olmak hasebiyle *silsile-i zeheb*⁸ olarak adlandırılan türdendir. Ancak metnin devamında Cebrâil (a.s.)'den sonra Allahın "Lâ ilahe illallah hısni fe men kâlehâ dahele hısni ve men dahale hısni emine azâbî"⁹ dediğini duyduğunu belirterek sunulmuş olan başka bir senedle Kâdirî geleneğinde Hz. Ali'ye bağlanmanın diğer vasıtası olan *silsile-i müzehheb*¹⁰ adını alan silsiledeki kişiler de verilmiştir: *eş-Şeyh Marûf el-Kerhî, Davud Nasr et-Tâî 'an şeyhihi Habîb el-'Acemî 'an şeyhihi Hasan el-Basrî 'an şeyhihi 'Ali ibn Ebî Tâlib radiyallahu te'alâ 'anhu 'an Resulillah 'an Cebrâil aleyhisselâm*. Belgede verilen şecere silsileleri diğer kaynaklardaki bilgilerle karşılaştırıldığında doğru olarak düzenlendiği görülmektedir.

Bu kısım kişinin gerekli şeyleri yerine getirdikten sonra kendisine icazet verildiğinden bahisle "fe-men nekese fe-innemâ yenkusu 'alâ nefsihi ve men efvâ bimâ âhede aleyhullah fe-seyu'tihi ecnen 'azimen"¹¹ ayeti verilerek ve Peygambere, ailesine ve sahabelere salat ve dua ile bitmektedir. Bu kısmın içindeki, kendisine icazet verilmesi için müracaat eden şahsın Bağdad'a gelip tarikatten icazet alışı ve icazeti veren kişinin icazet silsilesinin yazılmasıyla ilgili bölüm tarikat geleneği bakımından anlamlıdır. Bu konuyu ele alan Ahmed Ziyaeddin Gümüshanevî (ö.1893)'nin şu ifadeleri konuyu anlaşılır kılmaktadır: "(Tarikata) intisab, silsilesi Hz. Peygambere ulaşan ve tarikat kurucusuna dayana bir *isnadla mûcaz bir şeyhin telkini* ile olur. Bu tür bir telkin olmadan *zikrin* hiçbir faidesi olmaz."¹² Bu ifadelerde koyu yazdığımız kısımlar metnin içindeki bilgilerle karşılaştırıldığında tam bir mutabakat hali söz konusudur. Burada tarikata intisab eden şahıs *Şahin Bey Oğlu ibn Mevlüd seyyid Mustafâ*'dır. Bu kişi Bağdad'a gitmiş ve orada *isnadı* Abd el-Kâdir el-Geylânî'ye dayanan bir şeyhten tarikat geleneğine uygun olarak kelime-i tevhid *telkini* isteyerek¹³ icazet almıştır. Metnin içinde *şeyh* efendi, kendisine icazet verildiği gibi ona icazet verdiğini ifade ile ve bunun devamında kendi icazet silsilesini vererek *mûcaz bir şeyh* olduğunu ispatla, gelen şahsa icazet verdiğini ifade eder. Metindeki "*b'ade lakkannâhu kelime et-tevhîd eceznâhu bi-tilâvetihâ ve akibe külli farizatin mi'e ve sitte ve sittîn merre ve fî sâir el-evkâd 'alâ hasbi mâ teyessere lehu*" ibaresi içindeki *lakkannâhu* (Ona telkin ettik) kelimesi vâki *telkine* remz olarak yazılmış ve zikrin meşruluğuna dikkat çekilmiştir. Burada "*lakkannâhu kelime et-tevhîd*" ibaresi Kâdirî tarikatı geleneğinin bağlandığı *isnad* ve telkin silsilesiyle yakından alâkalı ve tesadüfen konulmamış olan bir ibaredir. "Tasavvuf tarihi boyunca diğer bazı silsileler de olmakla beraber, tarikatın ge-

leneğinde iki esaslı silsile kabul edile gelmiştir. Bunların biri Hz. Ebû Bekr'e diğeri Hz. Ali'ye nisbet olunur. Hz. Peygamberin Hz. Ebû Bekr'e zikir olarak *Lafza-i Celâli*, Hz. Ali'ye *Kelime-i Tevhid*'i telkin ettiği belirtilir.¹⁴ İşte burada isnad olarak Hz. Ali'ye bağlı bir tarikat olan Kâdirilikte şeyh efendi icazetnâmede sâlik'e kelime-i tevhid'i telkin ederek bu durumu tebarüz ettirmiştir. Bu satırların üzerine ise Hz. Ali'den "Ali ibn Ebî Tâlib radiyallahu 'anhu kâl haddeseni habibî ve kurrete aynî Resulullah sallallahu 'aleyhi vesellem kâl haddeseni Cebrâil 'aleyhissalam kâl semî'tu rabb el-'izze celle celâlihu yekûl Lâ ilahe illallah hısni fe men kâlehâ dahale hısni ve men dahale hısni emine min azâbî"¹⁵ şeklindeki tevatür nakledilerek kelime-i tevhid'in önemi pekiştirilmiş ve ilahi bir menşee bağlanmıştır. Hz. Ali'ye bağlanan tarikatler bakımından yukarıda verdiğimiz bilgiler ışığında bu rivayetin remzî önemi daha iyi anlaşılacaktır.

30- min 'ilmillahi te'alâ 'ammâ b'ad fe inne er-racul es-sâlih ed-dervîş Şahin Bey Oğlu ibn Mevlüd seyyid Mustafa Sahvân Vulâtî

31- kadime Bağdad fezâre hazret-i cecdi kutb ed-devâir ve dürr ez-zehâir mülhak el-asâğîr bi el-ekâbir el-kutb er-rabbâni

32- ve el-gavs es-semedânî es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Kâdir el-Ceylânî -kuddise sırrahu- summe b'ad ez-ziyâre cae ileynâ ve talebe

33- minnâ telkîn kelime et-tevhîd fe eceztuhu kemâ ecezeni şeyhî ve ibn 'amm vâlidî es-Seyyid eş-Şeyh Muhammed el-Kâdirî 'an ebîhi

34- ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-'Aziz 'an ahîhi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh 'Abdullah 'an ebîhi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Kâdir

35- 'an ebîhi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Sultân 'an ebîhi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Kâdir 'an ebîhi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh

36- 'Abd er-Rezzâk 'an ebîhi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Mahmûd 'an ebîhi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Ferecullah 'an ebîhi ve şeyhihi

37- es-Seyyid eş-Şeyh Muhammed 'an ebîhi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Şems ed-Dîn Muhammed 'an ebîhi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Şeref ed-Dîn Kâsım

38- 'an ebîhi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Şihâb ed-Dîn Ahmed 'an ebîhi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Bedr ed-Dîn Hüseyin 'an ebîhi ve şeyhihi

39- es-Seyyid eş-Şeyh 'Alâ ed-Dîn Ali 'an ebîhi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Şems ed-Dîn Muhammed 'an ebîhi ve şeyhihi

40- es-Seyyid eş-Şeyh Şeref ed-Dîn Yahyâ 'an ebîhi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Şihab ed-Dîn Ahmed 'an ebîhi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh

41- Ebû Sâlih Nasr 'an ebihi ve şeyhi es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd er-Rezzâk 'an ebihi ve şeyhi kutb el-'ârifin ve mürşid es-sâlikîn

42- es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Kâdir el-Ceylânî -kuddise sırrahu- 'an şeyhi Ebî Saîd el-Mübârek el-Mahzûmî 'an şeyhi Ebî el-Hasan

43- el-Hakkârî 'an şeyhi Ebî el-Ferec et-Tarsûsî 'an şeyhi 'Abd el-Vâhid et-Temîmî 'an şeyhi Ebî Bekr eş-Şiblî 'an

44- şeyhi Ebi el-Kâsım el-Cüneyd el-Bağdâdî 'an şeyhi sırrîyy es-sakitî 'an şeyhi Marûf el-Kerhî 'an şeyhi kiblel el-

45- Bâtın Ebî el-Hasan Ali ibn Musâ er-Rızâ Musa kâle haddeseni Ebî Musâ el-Kâzım 'an ebihi Cafer es-Sâdık 'an ebihi

46- Muhammed el-Bâkır 'an ebihi Zeyn el-'Âbidin 'an ebihi seyyid şebâb ehl el-cenne ve kurrete a'yuni ehl es-sünne el-imâm

47- el-Hüseyin 'an ebihi el-imâm emîr el-mü'minîn Ali ibn Ebî Tâlib radiyallahu 'anhu kâl haddeseni habibî ve kurrete aynî

48- Resulullah sallallahu 'aleyhi vesellem kâl haddeseni Cebrâil 'aleyhisselâm kâl semî'tu rabb el-'izze celle celâlihu yekûl

49- Lâ ilahe illallah hısnî fe men kâlehâ dahele hısnî ve men dahale hısnî emine min azâbî ve bi-es-sened el-mutekaddim ilâ eş-Şeyh Marûf el-Kerhî 'an şeyhi

50- Davud.et-Tâî 'an şeyhi Habîb el-'Acemî 'an şeyhi Hasan el-Basrî 'an şeyhi

51- el-İmâm el-emîr el-mü'minîn 'Ali ibn Ebî Tâlib radiyallahu te'alâ 'anhu 'an resulillah sallallahu vesellem 'an Cebrâil 'aleyhisselâm

52- es-Selâm 'an rabb el-'izze celle celâlihi ve b'ade lakkannâhu kelime et-tevhîd eceznâhu bi-tilâvetihâ ve akibe külli farizatin mi'e ve sitte

53- ve sittîn merre ve fî sâir el-evkâd 'alâ hasbi ma teyessere lehu "fe-men nekese fe-innemâ yenkusu 'alâ nefsihi ve men

54- avfâ bimâ 'âhede 'aleyhullah fe-seyu'tihi ecen 'azimâ" ve sallalahi 'alâ seyyidinâ Muhammed ve 'alâ âlihi ve eshâbihi ecmâ'in

Bundan sonra baştaki bismelenin süslü parantez benzeri şekli içinde "Zikr Es-mâ es-Seyyid eş-Şeyh -kuddise sırrahu-" başlığı verilmiştir. Burada *es-Seyyid Muhyy ed-Dîn Emrullah, eş-Şeyh Muhyy ed-Dîn Fazlullah evliyâ, Muhyy ed-Dîn Emânullah, Muhyy ed-Dîn Nurullah, Muhyy ed-Dîn Kutbullah Sultân, Muhyy ed-Dîn Sey-*

fullah Hoca, Muhy ed-Dîn Fermânullah mahdûm, Muhy ed-Dîn Burhân Allah Dervîş Muhy ed-Dîn ibn Allah padişâh, Muhy ed-Dîn Gavsullah, Muhy-ed-Dîn Müşâhidullah'tan oluşan başka bir silsile yazılmıştır.

Metnin sonunda "Zikr Esmâ Evlâd es-Seyyid eş-Şeyh -kuddise sırrahu-" başlığı yine aynı süslü parantez içinde bulunmaktadır. Bu parantezi sağ tarafında farklı bir hatla yazılmış "es-Seyyid Mevlûd Mustafa İbn Muhammed" sol tarafında ise yine aynı hatla "Şeyh 'Abd er-Rahman Erzincanî¹⁶ Esyâdlarından" yazılıdır. Burada, es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd er-Rezzâk, es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Vehhâb, es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-'Aziz, es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Cabbâr, es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Gaffâr, es-Seyyid eş-Şeyh Şems ed-Dîn, es-Seyyid eş-Şeyh Muhammed, es-Seyyid eş-Şeyh İbrahim, es-Seyyid eş-Şeyh Sâlih, es-Seyyid eş-Şeyh Yahyâ, es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Gâni bintihî ismuhâ Fâtîma vâlidetihâ ismuhâ Fâtîma isimlerinden müteşekkil bir silsile vardır.

Son kısımda verilen şecereelerde adı geçen Abdurrahman Erzincanî Balaban'da yaşamıştır. Bu belgenin adına düzenlendiği Şahin Bey oğlu İbn Mevlûd Seyyid Mustafa da Balaban'da yaşamıştır. Belgeyi aldığımız Mustafa Yaşar Şahin'in bahsettiğine göre Abdurrahman Erzincanî ile büyük dedesi olan Seyyid Mustafa'nın alâkası bulunmaktaydı. Bu bilgi belgenin sonunda verilen şecereeleri bir nebze anlaşılır hâle getirmektedir.

Metin, belgenin tanzim tarihi ve "temme"(bitti/tamamlandı) kelimesi yazılarak sona ermektedir.

Metnin Latin Harflerine Aktarılan Orijinali

1- Hazihî şecere asluhâ asîl ve fer'uhâ nebîl ve hâmiluhâ reculun celil es'elul-lahe Te'alâ

2- en yerzukahu el-istikâme bi-hürmeti seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi vesellem el-mehbit 'aleyhi

3- el-vahy ve et-tenzîl emdaytuhâ ve enkaztuhâ ve ene efkaru el-verâ ve hâdim el-fukarâ

4- es-seyyid Mustafâ el-Kâdirî Kiliddâr hazret el-Kâdirîyye hâdim seccâde¹⁷ ceddî

5- es-seyyid eş-şeyh 'Abd el-Kâdir el-Ceylânî -kuddise sırrahu- bi-Bağdâd

6- el-mahmiyye 'afâ 'anhu

7- BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

8- Elhamdulillah fâtihî akfâli el-kulûb bi-zikrihi ve kâşifi estâri el-guyûb bi-berrihi ve râfi a'lâm ez-Zebâde

9- li-el-kâim bi-şükrihi ahmeduhu 'alâ en ce'alenâ min ehli tevhîdihi ve eşku-ruhu tâliben li-fazlihi ve mezîdihi

10- ve usallî ve üsellim 'alâ seyyidinâ Muhammedin afdalu enbiyâ'ihî ve 'abîdihî ve 'alâ âlihi ve eshâbihi el-hâzibîn li-tavîl

11-el-mufaddal ve medîdihi 'amma b'ad fe-yekûlu el-'Abdu el-fakîru el-mukirr bi-el-'acz ve et-taksîr er-râci 'afv rabbihi el-veliyy

12- es-Seyyid Mustafâ el-Kâdirî ibn es-Seyyid 'Abd el-Kâdir ibn es-Seyyid 'Abdullah ibn es-Seyyid 'Abd el-Kâdir

13- ibn es-Seyyid Sultân ibn es-Seyyid 'Abd el-Kâdir ibn es-Seyyid 'Abd er-Rezzâk ibn es-Seyyid Mahmûd

14- İbn es-Seyyid Ferecullah ibn es-Seyyid Muhammed ibn es-Seyyid Şems ed-Dîn Muhammed ibn es-Seyyid Şeref ed-Dîn Kâsım

15- İbn es-Seyyid Şihâb ed-Dîn Ahmed ibn es-Seyyid Bedr ed-Dîn Hüseyin ibn es-Seyyid 'Alâ ed-Dîn 'Ali ibn

16- es-Seyyid Şems ed-Dîn Muhammed ibn es-Seyyid Şeref ed-Dîn Yahya ibn es-Seyyid Şihâb ed-Dîn Ahmed ibn es-Seyyid Ebû Sâlih

17- Nasr ibn es-Seyyid 'Abd er-Rezzâk ibn es-Seyyid eş-Şeyh el-'âlim el-'âmil el-muhakkik el-mudakkik el-musellik el-mürşid el-kâmil

18- el-'ârif billahi te'alâ en-nâr el-eşheb ve tırâz el-müzehheb el-gavs el-'azam es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Kâdir

19- el-Ceylânî -kuddise sırrahu- ibn Ebî Sâlih Musâ cengi dost ibn es-Seyyid 'Abdullah el-Ceylî ibn es-Seyyid

20- Yahyâ ez-zâhid ibn es-Seyyid Muhammed ibn es-Seyyid Davud ibn es-Seyyid Musâ ibn es-Seyyid 'Abdullah ibn es-Seyyid

21- Musa el-Cevnî ibn es-Seyyid 'Abdullah el-Muhiz ibn es-Seyyid Hasan el-müsennâ ibn el-imâm el-Hasan emîr el-

22- mü'minîn Ali ibn Ebi Talib radiyallahu 'anhu ibn 'Abdumuttalib ibn Hâşim ibn 'Abd Menâf ibn

23- Kusayy ibn Kilâb ibn Murre ibn Kaab ibn Luey ibn Gâlib ibn Fehr ibn Mâlik ibn en-Nazr ibn Kinâne

24- ibn Müdrike ibn İlyas ibn Mudar ibn Nizâr ibn Ma'add ibn 'Adnân ibn Udd ibn Uded ibn el-Hemeysa'

25- ibn Haml ibn Nebt ibn Kayzâr ibn İsmâil ibn İbrahim ibn Nâzih ibn Kâsir ibn Şâriğ ibn Erguve

26- ibn Fâliğ ibn Şâleh ibn Kaynân ibn Erfahşed ibn Sâam ibn Nûh ibn Yerd ibn İdris ibn

27- Mehmâil ibn Kaynân ibn Anûş ibn Şis(Şit) ibn Adem ebi el-beşer 'aleyhis-selam ve 'alâ nebiyyinâ

28- afdali es-salâ ve es-selâm ve Adem min et-turâb ve et-turâb min el-'arz ve el-'arz min ez-zebed

29- ve ez-zebed min el-mevc ve el-mevc min el-mâ' el-mâ' min ez-zerre ve ez-zerre min el-kudre ve el-kudre min el-irâde ve el-irâde

30- min 'ilmillahi te'alâ 'ammâ b'ad fe inne er-racul es-sâlih ed-derviş *Şahin Bey Oğlu ibn Mevlüd Seyyid Mustafâ Sahvân Vulâtî*

31- kadime Bağdad fezâre hazret-i cecdi kutb ed-devâir ve dürr ez-zehâir mülhak el-asâğir bi el-ekâbir el-kutb er-rabbâni

32- ve el-gavs es-semedânî es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Kâdir el-Ceylânî -kuddise sırrahu- summe b'ad ez-ziyâre cae ileynâ ve talebe

33- minnâ telkîn kelime et-tevhîd fe eceztuhu kemâ ecezeni şeyhî ve ibn 'amm vâliidi es-Seyyid eş-Şeyh Muhammed el-Kâdirî 'an ebihi

34- ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-'Aziz 'an ahîhi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh 'Abdullah 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Kâdir

35- 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Sultân 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Kâdir 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh

36- 'Abd er-Rezzâk 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Mahmûd 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Ferecullah 'an ebihi ve şeyhihi

37- es-Seyyid eş-Şeyh Muhammed 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Şems ed-Dîn Muhammed 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Şeref ed-Dîn Kâsım

38- 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Şihâb ed-Dîn Ahmed 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Bedr ed-Dîn Hüseyn 'an ebihi ve şeyhihi

39- es-Seyyid eş-Şeyh 'Alâ ed-Dîn Ali 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Şems ed-Dîn Muhammed 'an ebihi ve şeyhihi

40- es-Seyyid eş-Şeyh Şeref ed-Dîn Yahyâ 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh Şihab ed-Dîn Ahmed 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh

41- Ebû Sâlih Nasr 'an ebihi ve şeyhihi es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd er-Rezzâk 'an ebihi ve şeyhihi kutb el-'ârifin ve mürşîd es-sâlikîn

42- es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Kâdir el-Ceylânî -kuddise sırrahu- 'an şeyhihi Ebî Saîd el-Mübârek el-Mahzûmî 'an şeyhihi Ebî el-Hasân

43- el-Hakkârî 'an şeyhihi Ebî el-Ferec et-Tarsûsî 'an şeyhihi 'Abd el-Vâhid et-Temîmî 'an şeyhihi Ebî Bekr eş-Şiblî 'an

44- şeyhihi Ebi el-Kâsım el-Cüneyd el-Bağdâdî 'an şeyhihi sırrîyy es-sakitî 'an şeyhihi Marûf el-Kerhî 'an şeyhihi kıblet el-

45- bâtin Ebî el-Hasan Ali ibn Musâ er-Rızâ Musa kâle haddeseni Ebî Musâ el-Kâzım 'an ebihi Cafer es-Sâdik 'an ebihi

46- Muhammed el-Bâkır 'an ebihi Zeyn el-'Âbidiq 'an ebihi seyyid şebâb ehl el-cenne ve kurrete a'yuni ehl es-sünne el-imâm

47- el-Hüseyin 'an ebihi el-imâm emîr el-mü'minîn Ali ibn Ebî Tâlib radiyallahu 'anhu kâl haddeseni habibî ve kurrete aynî

48- Resulullah sallallahu 'aleyhi vesellem kâl haddeseni Cebrâil 'aleyhisselâm kâl semî'tu rabb el-'izze celle celâlihu yekûl

49- Lâ ilahe illallah hısnî fe men kâlehâ dahele hısnî ve men dahale hısnî emine min azâbî ve bi-es-sened el-mutekaddim ilâ eş-Şeyh Marûf el-Kerhî 'an şeyhihi

50- Davud.et-Tât 'an şeyhihi Habîb el-'Acemî 'an şeyhihi Hasan el-Basrî 'an şeyhihi

51- el-Îmâm el-emîr el-mü'minîn 'Ali ibn Ebî Tâlib radiyallahu te'alâ 'anhu 'an resulillah sallallahu vesellem 'an Cebrâil 'aleyhisselâm

52- es-Selâm 'an rabb el-'izze celle celâlihi ve b'ade lakkannâhu kelime et-tevhîd eceznâhu bi-tilâvetihâ ve akibe külli farızatin mi'e ve sitte

53- ve sittîn merre ve fî sâir el-evkâd 'alâ hasbi ma teyessere lehu "fe-men nekese fe-innemâ yenkusu 'alâ nefsihi ve men

54- avfâ bimâ 'âhede 'aleyhullah fe-seyu'tihi ecen 'azimâ" ve sallalahi 'alâ seyyidinâ Muhammed ve 'alâ âlihi ve eshâbihi ecemâ'in

55- ZİKR ESMÂ ES-SEYYİD EŞ-ŞEYH -KUDDİSE SIRRAHU-

56- es-Seyyid Muhy ed-Dîn Emrullah eş-Şeyh Muhy ed-Dîn Fazlullah evliyâ Muhy ed-Dîn Emânullah miskîn Muhy ed-Dîn Nurullah

57- Gavs Muhy ed-Dîn Kutbullah Sultân Muhy ed-Dîn Şeyful'ah Hoca Muhy ed-Dîn Fermânullah mahdûmu Muhy ed-Dîn Burhânu

58- Allah Derviş Muhy ed-Dîn Ayetullah padişâh Muhy ed-Dîn Gavsullah fakîr Muhy-ed-Dîn Müşâhidullah

59- *es-Seyyid Mevlûd Mustafa İbn Muhammed ZİKR ESMÂ EVİ ÂD ES-SEYYİD EŞ-ŞEYH -KUDDİSE SIRRAHU- Şeyh 'Abdurrahman Erzincanî Eşyâdlarından*

60- es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd er-Rezzâk ve es-Seyyid eş-Şeyh 'AbJ el-Vehhâb es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-'Aziz es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Cabbâr es-Seyyid eş-Şeyh

61- 'Abd el-Gaffâr es-Seyyid eş-Şeyh Şems ed-Dîn es-Seyyid eş-Şeyh Muhammed es-Seyyid eş-Şeyh İbrahim es-Seyyid eş-Şeyh Sâlih es-Seyyid eş-Şeyh

62- Yahyâ es-Seyyid eş-Şeyh 'Abd el-Gâni ve bintuhu ismuhâ Fâtıma ve vâli-detuhâ ismuhâ Fâtıma radiyallahu

63- te'alâ 'anhum ecma'in

64- fî sene 1333, 14 Rebiülevvel

65- Temme

DİPNOTLAR

* Dr., Gazi Üniv., Fen-Ed. Fak., Tarih Bölümü

** Araş Gör., Gazi Üniv., Fen-Ed. Fak., Tarih Bölümü

¹ 'Abdulkâdir Geylânî'ye izafeten adını Kâdirîyye olarak alan tarikat, Irak başta olmak üzere hemen hemen İslâm dünyasının her tarafına yayılmıştır. 'Abdulkadir Geylanî hacca gittiğinde Arafat'ta Ebu Medyen el-Mağribî, Ebu Amr Osman b. Merzuk gibi tanınmış şeyhler ile bazı sufilere hırka giydirmiştir. Hırka giydirdiği bu sufilerin 'Abdulkadir Geylanî'nin halefleri olarak faaliyet göstermesi, daha Geylanî'nin sağlığında Kâdirîliğin oluşma evresine girdiğini göstermektedir. Türbesi Bağdad'dadır. Kâdirîliğin İslâm dünyasında yaygın olmasının önemli etkenlerinden biri de, Geylanî'nin yirmi yedisi erkek kırk dokuz çocuğu olmasıdır. 'Abdulkadir Geylanî'nin çocukları babalarından devir aldıkları manevî mirasa sahip çıkarak onun yolunda devam etmişlerdir. Bu bağlamda gerek çocukları, gerek torunları gerekse müridleri vasıtasıyla Kâdirîlik tarikatı Suriye, Mısır, Irak, Mağrib, Yemer., Kuzey Afrika, Endülüs, Hindistan, Anadolu, Balkanlar gibi bölgelerde yayılmıştır. Çok geniş alana yayılmasının bir sonucu olarak tarikat çeşitli kollara ayrılmıştır. Kaynaklarda Kâdirîliğin kolları olarak geçen kırk altı isim mevcuttur. Kâdirîliğin Anadolu'ya girişini ise 15. yüzyılda Eşrefoğlu Rûmî sağlamıştır. Hacı Bayram-ı Veli'nin müridi iken Hacı Bayram tarafından Hama'ya gönderilen Eşrefoğlu Rûmî, Geylanî soyundan Hüseyin el-Hamevî'den hilafet alarak Eşrefiyye kolunun pîri olarak İznik-Bursa gibi sınırlı bir bölgede faaliyet göstermiştir. Tarikatın Anadolu'da yayılmasını sağlayan ise Rûmiyye kolunun pîri İsmail Rûmî olmuştur. "Pîr-i Sâni" ünvanını taşıyan İsmail Rûmî sayesinde tarikat başta İstanbul olmak üzere Anadolu ve Balkanlarda yaygınlaşmıştır. Kâdirîliğin Türkiye'deki en yaygın kolları Rûmiyye ve Eşrefiyye'dir. Bunlar dışında Esediyye, Ekberiyye, Makdisiyye, Garibiyye, Yafiiyye, Hemmâdiyye, Hilâliyye ve Hin-

diye gibi kolları da vardır. Abdulkâdir Geylânî'nin Melfûzât-ı Geylânî, Futûh el-Gayb, Gunyet et-Tâlibîn, Behcet el-Esrâr, Divân-ı Gavs el-'Azam adlı eserleri bulunmaktadır. Kâdirîyye, Nakşibendiyye'den sonra dünya üzerinde en çok yaygınlık kazanmış olan ikinci büyük tasavvuf okuludur., Nihat Azamat, "Kâdirîyye", c. 24, *DİA*, İstanbul, 2001, s. 131-136; D. S. Margoliouth, "Kâdirîyye", c. 6, *MİA*, İstanbul, 1993, s. 50-54; Ethem Cebecioğlu, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Ankara, 1997, s. 418-419.

² "İcâzet-nâme Arapça-Farsça bir terkid. İzin mektubu, bir nevi diploma manasına gelir. Şeyhlerin, olgunluk makamlarını aşan ve irşad mertebesine yükselip gelenlere, gördükleri terbiye ve irşad sınırlarını içinde, tâliblerin (isteklilerin) terbiye ve irşad edilmesi konusunda verdikleri izin. Bunu belgeleyen, mezuniyet kağıdına da icâzet-nâme denir. İcâzet-nâme alanlara, şeyh tarafından merasimle taç giydirilirdi. Bazı tasavvuf okullarında, taç yerine "hırka giydirmek" tabiri kullanılır.", Cebecioğlu, *a.g.e.*, s. 384

³ "Silsile Arapça zincir demektir. İstilah olarak Tasavvuf okullarındaki maneviyat öğretmenleri zincirini ifade eder. Tarikat geleneğinde şeyhten şeyhe ulaşarak tarikat pîrine, ondan da yine şeyhten şeyhe, böylece Hz. Peygambere kadar ulaştığı kabul edilen manevî zincire *Silsile* denir. Herhangi bir tarikatın silsilesi ele alındığı zaman, iki bölümden oluştuğu görülmektedir. Birinci kısım, tarikatın esas kurucusu sayılan ve tarikatın genellikle adını aldığı zattan, Hz. Peygambere kadar olan isnadı teşkil eder. İkinci kısım ise tarikatın kurulmasından sonra şeyhin halifelerini içeren kısımdır. Bilindiği gibi İslâm kültüründe silsile, başka bir deyişle isnad Hadis ilmiyle birlikte ortaya çıkmış, orijini tamamıyla İslâmî olan bir gelenektir. Tarikat silsilelerinin ortaya çıkışı, muhtemelen tarikatların oluşmaya başladığı XIII. yüzyıldan sonradır.", Mustafa Aşkar, *Tasavvuf Tarihi Literatürü*, Ankara, 2001, s. 237; Cebecioğlu, *a.g.e.*, s. 645.

⁴ Aşkar, *a.g.e.*, s. 238.

⁵ 'Abdulkâdir Geylânî, 1077 tarihinde Hazar denizinin güney batısındaki Gilan eyalet merkezine bağlı Nif/Neyf köyünde doğmuştur. 1095 yılında Bağdat'a gitmiş ve Ebu Galib b. Bakıllani, Cafer es-Serrac, Ebu Bekir Susen ve Ebu Talib b. Yusuf, Ebu Said el-Muharrimi, Ebu Hattab, Kadı Ebu Hüseyin, Zekerîyya-yı Tebrizi gibi alimlerden ders almıştır. Kaynaklara göre tarikat hırkasını, tasavvufa girmesini sağlayan kayınpederi Ebû'l-Hayr Muhammed b. Müslim ed-Debbas'tan giymiştir. Geylani, Bağdat'a geldiğinde Şâfiî mezhebini bırakarak Hanbelî mezhebine girmiş ve yaşadığı dönemde bu mezhebin İmâmı olmuştur. Bundan dolayı kendisine "Muhyiddin" (dini ihya eden) unvanı verilmiştir. 1166 yılında vefat eden 'Abdulkadir Geylânî'ye ait genelde dini konulara ait olmak üzere pek çok eser bulunmaktadır., Bkz. Süleyman Uludağ, "'Abdülkadir-i Geylânî", c.1, *DİA*, İstanbul, 1988, s. 234-239 ve D.S. Margoliouth, "'Abd al-Kadir al-Cili (Gilânî)", c.1, *MİA*, İstanbul, 1993, s. 80-83.

⁶ Aşkar, *a.g.e.*, s. 239.

⁷ Metindeki aslı, "Adem min et-turâb ve et-turâb min el-'arz ve el-'arz min ez-zebed ve ez-zebed min el-mevc ve el-mevc min el-mâ el-mâ min ez-zerre ve ez-zerre min el-kudre ve el-kudre min el-irâde ve el-irâde min 'ilmillahi te'alâ"

⁸ "İçinde Hz. Peygamberin sülalesinden (ehl-i beytten) kişiler bulunan silsilelere *Silsilet ez-Zeheb* (altın silsile) denir. Bu durum genellikle silsilesi Hz. Ali'ye dayanan teknik anlamda alevî tarikatlarda görülür. Ancak tasavvuf tarihinde *Silsiletü'z-Zeheb* tabirinin ilk kullanıldığı tarikat olan Nakşibendiyye'de zamanla Hz. Ebû Bekir'e çıkan silsileler içinde *Silsile-i Zeheb* teriminin kullanıldığını görmekteyiz. Bu alanın araştırmacılarından Trimmingham, tarikat silsilelerinin iki kısımdan oluştuğunu, bunlardan mevcut şeyhle tarikatın kurucusuna kadar olan kısma *Silsile-i bereke*, tarikatın kurucusundan silsilenin en yukarısına halife ve Hz. Peygambere kadar olan kısma, *Silsile-i vird* denildiğini belirtir.", Aşkar,

a.g.e., s. 238; Cebecioğlu, a.g.e., s. 645.

⁹ "La-ilahe illallah benim korunağımdır, bunu diyen korunağıma girmiştir, korunağıma giren azabımdan emin olmuştur."

¹⁰ "Kâdirîye icâzet-nâmelerinde tarikatın silsilesinin Hz. Ali'ye *iki şekilde* ulaştığı görülmektedir. 'Abd el-Kâdir-i Geylânî ve Ebû Saîd el-Muharrimî'den başlayıp M'arûf-ı Kerhî'ye kadar her iki silsiledeki isimler müşterektir. M'arûf-ı Kerhî'den geriye doğru silsile İmâm Ali er-Rızâ ve diğer Ehl-i Beyt İmâmlarıyla ve Davud et-Tâî, Habib el-Acemî Hasan-ı Basrî yoluyla Hz. Ali'ye ulaşır. Bu silsilelerden ilkinde "*silsile-i zeheb*", ikincisine "*silsile-i müzehheb*" denir", Nihat Azamat, "Kâdirîye", s. 133.

¹¹ "Kim sözünden dönerse kendi aleyhine olarak döner. Ama kim Allah'a verdiği sözde durursa Allah ona pek büyük mükâfat verir.", Fetih Suresi-10

¹² Aşkar, a.g.e., s. 238.

¹³ "...talebe minnâ telkîn kelime et-tevhîd fe eceztuhu kemâ ecezeni şeyhî...: ...bizden kendisine kelime-i tevhidi telkîn etmemizi istedi. Ben ona şeyhimin bana verdiği gibi icâzet verdim..."

¹⁴ Aşkar, a.g.e., s. 240-241.

¹⁵ "Hz. Ali "habibim ve gözümün nuru Hz. Peygamber" bana dedi ki, Hz. Peygamber, Cebrâil bana dedi ki izzet ve celalin sahibi Rabbinden duydum ki, La-ilahe illallah benim korunağımdır, bunu diyen korunağıma girmiştir, korunağıma giren azabımdan emin olmuştur."

¹⁶ Abdurrahman Erzincanî'ni 15. asır mutasavvıflarından olup, doğum ve ölüm tarihi bilinmemektedir. Yıldırım Bayezid ile Timur arasında vuku bulan savaştan rahatsız olmasından dolayı kendisine ve müritlerine yaşayacak sakin bir yer aramış, Amasya Tokat ve Çankırı taraflarına gelerek nihayet Darend'e'ye bağlı Balaban beldesine yerleşmiştir. Kendisi Halvetiyye tarikatının silsilesinde yer alan önemli halkalardan Şeyh Safiy ed-Dîn Erdebilî'nin haleflerinden idi. Abdurrahman Erzincanî Balabanda vefat etmiş olup, mezarı Balaban'da kendi adıyla anılan cami içerisinde bina edilmiş olan türbede bulunmaktadır., Selahattin Yılmaz, "Abdurrahman Erzincanî", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S.1, Sivas, 1996, s. 243-245; Ahmed Akgündüz, *Arşiv Belgeleri Işığında Şeyh Hamidi Veli Somuncu Baba ve Nesebi-i Âlîsi*, İstanbul, 1992, s. 14; M. Ali Cengiz-Yüksel Adıgüzel- Mehmet Gülseren, *Somuncu Baba*, Ankara, 1965, s. 63.

¹⁷ Bu ibare bu şahsın Kâdirî tarikatı postnişin'i olduğunu göstermektedir.

